

HAVACILIK VE UÇAKLAR HAVACILIĞIN 110 YILLIK TARİHİ GELİŞİMİ VE TEKNİK EVRİMİ

IVAN JURILJ

Kitap Prof. Marina Manucci Tarafından İncelenmiş Anlatılan
Olayların Doğruluğu Onaylanmıştır.

Orijinal Baskı 2014 Yılında Despot Infinitus Ltd, Tarafından Zagreb'te
Yayınlanmıştır

*BU KİTAPTA HAVACILIK TARİHİNİN
EN ÖNEMLİ DÖNEMLERİ VE UÇAKLARIN TEKNİK OLARAK
YILLARA GÖRE NASIL
GELİŞTİRİLDİĞİ HAKKINDA BİLGİ EDİNİP I. DÜNYA
SAVAŞI ÖNCESİ KIRILGAN UÇAN MAKİNELERDEN
GÖKYÜZÜNÜN NİHAYİ GÜCÜ OLMA SÜRECİNE HAKİM
OLABİLİRSİNİZ.*

© Copyright 2021

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Bu kitap genç beyinlere havacılığı sevdirmek amacıyla Dr. Hacı SOĞUKPINAR tarafından çevrilmiştir.

ISBN

978-625-7679-05-3

Kitap Adı

Havacılık ve Uçaklar
Havacılığın 110 Yıllık Tarihi Gelişimi Ve Teknik Evrimi

Yazar

Ivan Jurilj

Çeviri Editörü

Hacı SOĞUKPINAR

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

TRA002000

DOI

10.37609/akya.1635

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Kitabevi A.Ş.

*Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com*

www.akademisyen.com

ÇEVİRİ ÖNSÖZ

İnsanlığın uçakla ilk tanışması ve ilk resmi uçuş Wright kardeşlerin girişi- mi ile 1903 yılında başlamıştır. Hemen 7 yıl sonra uçak, ilk defa savaş aracı olarak 1911 yılında İtalyanların Osmanlı topraklarını işgali sırasında Trablusgarp savaşında kullanılmıştır. İlk savaş uçağı yine Osmanlı askerleri tarafından düşürülmüştür. Hemen aynı yıl 2 Türk subayı Fransa'ya pilot okuluna gönderilerek eğitim alması sağlanmış ve önden iki uçak siparişi verilmiştir. 1912 yılı itibariyle İstanbul'da 10 uçaktan oluşan bir filo kurulup bir uçuş okulu açılmıştır. Bu uçaklar ilk Balkan Harbi sırasında kullanılmış olup devamında yenileri Almanya ve Fransa'dan satın alınmıştır. Osmanlı devletinin 1. Dünya savaşına Almanya ile birlikte katılması sahip olduğumuz uçak sayısı artarak önce 50, savaş sonuna kadar 450 rakamına ulaşmıştır. İlk defa 1914 yılında İstanbul-İskenderiye arası 2000 km'lik yolculuk farklı şehirlerde ikmaller yapılarak askeri pilotlar tarafından gerçekleştirilmiştir. İlk yerli uçak yapma girişimi 1914 yılında gerçekleşmiş ancak teknik eksikliklerden dolayı ilk uçuşu yapılamamıştır.

Cumhuriyet tarihinde Atatürk'ün emriyle 15 Mart 1925 tarihinde Türk Tayyare Cemiyeti kurulmuş ve Vecihi Hürkuş ilk Türk tipi uçağı Vecihi K-6'yı inşa etmiştir. 1925 tarihinde Kayseri'de Tayyare ve Motor Türk Anonim Şirketi (TOMTAŞ) ve fabrikası kurulmuş ve Alman Junkers Uçak fabrikası lisansı ile Milli Savunma Bakanlığı ortak üretim yapmaya başlamıştır. 1930 yılında Vecihi Hürkuş Vecihi-14 tipi uçağını yapmıştır. 1935 yılında Türk Kuşu kurulmuş ve ilk eğitimi alanlar arasında Sabiha Gökçen de bulunmaktadır. 1936 yılında İstanbul'da ilk defa Hava Harp Akademisi kurulmuştur. Bu süreçte Kayseri'deki uçak üretimi devam etmektedir. 1938 yılına kadar envantere toplamda 215 uçak girmiştir. Nuri Demirağ 1936 yılında ilk defa "Büyük Gök Okulu" nu kurmuş ve bu okulda teknik eleman yetiştirmeye başlamıştır. Nuri Demirağ bu süreçte uçak ve planör üretimine başlamış ve Türk Hava Kurumu tarafından siparişler almış ve Nuri Demirağ'ın fabrikasında üretilen ilk uçak 1941 yılında ilk uçuşunu gerçekleştirmiştir.

1984 yılında Otomotiv Yan Sanayisi olarak Baykar Makine kurulmuş, 2000 yılında İnsansız Hava Aracı Sistem ve Alt Sistem Bileşenleri Ar-Ge çalışmalarına başlamıştır. 2007 yılında Bayraktar Mini İHA'nın İlk Teslimatı gerçekleşmiş olup 2014 yılında Bayraktar TB2 İlk Seri üretim teslimatı gerçekleşmiştir. 2019 yılında Bayraktar Akıncı İlk Uçuşunu gerçekleştirmiştir. Bayraktar, ülkemizde insansız uçan sistemler üzerine öncü bir kurum haline gelmiştir.

Türk Uçak Sanayii Anonim Ortaklığı (TUSAŞ), 28 Haziran 1973 tarihinde kurulmuş ve ilk defa F16 uçaklarının Türkiye’de üretim/montajına öncülük etmiştir. Bugün itibari ile Yapısal Grubu, Uçak Grubu, Helikopter Grubu, İnsansız Hava Aracı (İHA) Sistemleri Grubu, Uzay Sistemleri Grubu, ve Milli Muharip Uçak (MMU) Grubu olmak üzere pek çok alanda ARGE ve üretim yapmaktadır. Atak ve Gökbey helikopteri, Hürjet ve Hürkuş uçakları, Anka ve Aksungur İHA sistemleri, Göktürk uydusu ve MMU savaş uçağı öne çıkan projelerden bazılarıdır. TUSAŞ Havacılığın her alanında üretim yapan dünyaca önemli bir kurum haline gelmiştir.

Bu kitabın çevirisi, Türk gençlerine havacılığı tanıtmak, teknik bilgi sağlamak, sevdirmek ve genç beyinleri bu alana teşvik etmek amacı ile gerçekleştirilmiştir.

Hacı SOĞUKPINAR
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ

İÇİNDEKİLER

I. DÜNYA SAVAŞINA KADAR HAVACILIK VE UÇAKLAR.....	3
DİĞER HAVACILIK ÖNCÜLERİ.....	12
SAVAŞIN KOKUSU	17
I. DÜNYA SAVAŞINDA HAVACILIK.....	21
HAVA ÜSTÜNLÜĞÜNÜN KAZANILMASI	23
PERVANENİN ARKASINDAN SİLAH ATEŞLENMESİ	25
HAVA SAVAŞININ ŞAFAĞI	30
“DICTA BOELCKE”	34
KIRMIZI BARON VE UÇAKLARI	36
KAHRAMAN PİLOTLAR	40
I. DÜNYA SAVAŞINDA UÇAKLAR.....	43
GERÇEK SAVAŞÇI.....	45
STRATEJİK BOMBARDİMAN UÇAĞI	51
UÇAK MOTORLARI	53
İKİ DÜNYA SAVAŞI ARASINDA HAVACILIK.....	58
HAVA GÖSTERİLERİ.....	59
UÇAK YARIŞLARI.....	63
ATLANTİK OKYANUSU BOYUNCA	70
CHARLES LINDBERGH.....	74
KUZAY VE GÜNEY KUTBUNUN KEŞFİ.....	78
DÜNYA TURU	81
TİCARİ UÇAKLARIN YAYGINLAŞMASI	87
SAVAŞ HAVACILIĞI	97
İKİ DÜNYA SAVAŞI ARASINDA UÇAKLAR	105
BARIŞ SÜRECİNDEKİ GELİŞMELER	105
II. DÜNYA SAVAŞINDA HAVACILIK	119
SAVAŞIN ATEŞLENMESİ.....	122

İNGİLİZ SAVAŞI	128
BF.109'A KARŞI HURRİKAN VE SPITFIRE.....	135
DOĞU CEPHESİ.....	146
PASİFİK SAVAŞ	153
JAPON SAMURASI SIFIR.....	162
AVRUPA ÜZERİNDE BOMBARDİMAN HAVACILIĞI.....	170
JAPONYANIN BOMBALANMASI.....	185
JET HAVACILIĞI	191
II. DÜNYA SAVAŞINDA UÇAK.....	207
TEK FONKSİYONLU UÇAK.....	208
UÇAK MOTORLARI	227
DİĞER TEKNİK BAŞARILAR.....	243
SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDE HAVACILIK.....	251
DEMONİK SES BARIYERİ.....	255
DENEYSEL HAVACILIK.....	264
HAVA İKMAL KÖPRÜSÜ	273
KORE VE VIETNAM	276
HAVADA YAKIT İKMALİ.....	305
UÇAK GEMİLERİ-SÜPER TAŞIYICILAR.....	313
GÖKYÜZÜ CASUSU	322
SOVYET CEVAPİ.....	329
SİLÂHLANMA YARIŞI.....	335
ATLANTİĞİN NİHAİ GALİBİ.....	362
TİCARİ JET UÇAKLAR.....	366
SUPERSONIC HAVA SEYAHATI.....	373
SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDE UÇAK.....	381
SUPERSONİK ŞEKİL EVRİMİ.....	382
MANEVRA KABİLİYETİYLE İLGİLİ SORULAR.....	402
YAPI MALZEME ZORLUKLARI	416
EN İYİ PERFORMANSLI GÜÇ GRUPLARI.....	427

V/STOL.....	444
DİĞER TEKNİK GELİŞMELER.....	449
SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDEN SONRA HAVACILIK.....	464
ÇÖL FIRTINASI.....	465
TİCARİ HAVACILIKTAKİ GELİŞMELER.....	475
HAVACILIK BAKIŞ AÇISINDAN HAVA GÖSTERİLERİ VE HAVA YARIŞLARI.....	483
SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ SONRASI UÇAKLAR.....	493
UÇAKLAR İÇİN “GÖRÜNMEZLİK VEYA GİZLİK”	494
EN SON NESİL SAVAŞ UÇAKLARI.....	503
İNSANSIZ HAVA ARAÇLARI.....	512
GELECEKTEKİ DEĞİŞİMLER.....	519
YAZAR HAKKINDA.....	522
REFERANSLAR	523

REFERANSLAR

1. The Encyclopedia of 20th Century Air Warfare – edited by Chris Bishop, 2001.
2. The Encyclopedia of World Military Aircraft – edited by David Donald and Jon Lake, 2000.
3. The Great Book of Combat Aircraft – Paolo Matricardi, 2006.
4. Vojna enciklopedija – izdanje redakcije vojne enciklopedije, 1970. (Military Encyclopedia – edited by military encyclopedia editorial board)
5. 50 Aircraft that Changed the World – Ron Dick and Dan Peterson, 2007.
6. The Illustrated Guide to Aircraft Carriers of the World – Bernard Ireland, 2005.
7. Faster, Further, Higher Leading-edge Aviation Technology since 1945 – Series editor Philip Jarret, 2002.
8. Modern Fighters and Attack Aircraft – Bill Gunston, 1987.
9. Modern Bombers – Bill Gunston, 1988.
10. Aircraft Powerplants – Michael J. Kroes, Thomas W. Wild, 1994.